

THE ROLE AND IMPORTANCE OF SOCIOLOGY IN CONTEMPORARY SOCIETY ROLUL ȘI IMPORTANȚA SOCIOLOGIEI ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

*Svetlana PLĂMĂDEALĂ, logoped,
Centrul de Logopedie și Dezvoltare LogosS, Orhei
ORCID: 0000-0003-0635-1525*

Abstract: *Modern sociologists faced a new social situation in the pandemic period and they had to develop new and more effective recommendations to overcome the consequences of the Covid-19 pandemic. The research spectrum is wide as all social areas were in an unseen crisis caused by Covid-19. The social transformations caused by it, the phenomenon of infomedia, social practices of interaction between members of society and especially with the elderly, increasing gender inequality, the special terminology of the pandemic period created a new paradigm which required a new approach. Researchers will make more accurate predictive calculations for the design of sustainable social systems of humanistic orientation, able to withstand other possible global crises.*

Keywords: *contemporary sociology, pandemic sociology, Covid-19 pandemic, social crisis, new normalcy, social transformation*

De la apariția sa și până azi, sociologia se reinventează continuu. Lucrul este firesc: dacă societatea se schimbă permanent, cum ar putea știința care o studiază să fie altfel? Chiar de la începutul constituirii ei ca știință, sociologia și-a impus utilitatea prin studiul științific al comportamentului uman, prin cultivarea imaginației - a capacității de a ne desprinde de imediată a circumstanțelor personale și de a ne reprezenta lucrurile într-un context mai amplu, de a sesiza legăturile ce se stabilesc între indivizi și instituțiile sociale, de a înțelege forțele istorice care ne influențează viața noastră, de a conștientiza că multe probleme ce par să privească doar individul sunt, de fapt, expresia unor vaste tendințe sociale.

Sociologia dezvăluie conexiunile dintre ceea ce face societatea din noi și ceea ce facem noi înșine din noi, explică în ce mod ne creează propria noastră individualitate, în ce mod activitatea noastră modelează, structurează lumea socială înconjurătoare și, totodată, este structurată ea. Sociologia ca știință generală studiază în ansamblu societatea umană, respectiv relațiile interumane și relațiile stabilite între instituții. Utilitatea sociologiei generale pentru sociologii de ramură este vizibilă și sub aspect metodologic în sensul că sociologia generală este cea care elaborează bazele teoretice ale cercetării teoretice care pune la punct metode de cercetare sociologică aplicabile în orice investigație a socialului [3, p.228].

Deviza sub care acționează sociologia, exprimă părerea lui Comte privind rostul sociologiei “savoir pour prévoir, prévoir pour pouvoir” (“a ști pentru a prevedea, a prevedea pentru a putea”). Prin urmare, încă de la începuturile sale sociologia își propune cunoașterea societății în scopul transformării ei. Pornind de la etimologia cuvântului (latinescul “socius” = asociere, uniune, întovărășire a indivizilor și grecescul “logos”= știință) sociologia este știința societății. Această definiție este cea mai generală și mai cuprinzătoare, nefiind însă singura care i s-a dat disciplinei de-a lungul istoriei sale. Unii cercetători au preferat să opereze în loc de “societate” cu termeni care se referă numai la social și care ar desemna elementele fundamentale ale socialului, al căror studiu ar fi relevant pentru societate. Astfel disciplina a fost definită ca “știință a faptelor sociale” (E. Durkheim); “știință a acțiunii sociale” (Max Weber și Talcott Parsons); “știință a relațiilor

interpersonale și a proceselor sociale” (L. von Wiese); “știință a realităților sociale” (D. Gusti) etc. Dubla natură a sociologiei, teoretico-empirică, permite perceperea corectă a *funcțiilor* acesteia, care îi conferă un anumit loc între celelalte științe socioumanistice. Cercetătorul român V. Miftode consideră că studiul sociologiei este un *act de cultură*. Pornind de la această idee, sociologiei i se atribuie funcțiile culturii - *cognitivă, axiologia, praxiologică*. Astăzi însă, sociologia este cunoscută în rândul „marelui public” prin unele „*funcții specifice*”, vizând în același timp rolul ei practic aplicativ [3, p.321].

Drept urmare, au apărut structuri organizaționale sociologice care cercetează diferite aspecte ale realității sociale, a început pregătirea în cadrul unor instituții de învățământ a sociologilor profesioniști. *funcția aplicativ-constructivă* (sau praxiologică) - se manifestă prin însușirea acestei discipline științifice de a avea un statut activ și implicant, o vocație transformatoare și constructivă. Studiile concrete, ce surprind perturbările manifestate în grupuri și colectivități sau impedimentele desfășurării normale a unor fenomene și procese sociale, ca și cele vizând direct perfecționarea unei structuri organizaționale într-un grup sau ameliorarea unor relații disfuncționale într-un palier al societății, contribuie, într-o măsură mai mare sau mai mică, la realizarea unor modificări benefice în structurile sociale. Oferind soluții și modalități concrete de diminuare sau îndreptare a unor fenomene disfuncționale, sociologia deschide o cale fertilă de raportare a conținutului ei teoretico-empiric la nevoile societății.

- *funcția critică* - apărută în urma unor situații de criză, sociologia nu putea să fie decât critică, pentru a curma șirul de neajunsuri și neputințe. Obiectul criticii echivalează cu fixarea unor alternative ale schimbării pozitive, în ultimă instanță - cu instituirea ordinii sociale;

- *funcția de diagnoză socială* - orice studiu sociologic asupra unei „probleme” sau fenomen social urmărește să pună un diagnostic realității investigate, fără de care nu pot fi formulate orientările, concluziile și propunerile practice. Sociologia stabilește diagnozele – ca *descrieri complexe ale stării prezente* - aparținând unei entități sociale sau unui sistem social prin raportare la anumite etaloane a principalilor indicatori ai obiectului descris;

- *funcția explicativ-interpretativă* - sociologia încearcă să surprindă condițiile și cauzele fenomenelor sociale, să explice dimensiunile existente și repetabile ale acestora, să formuleze legile sincroniei și ale diacroniei și să confere semnificație unora dintre ele;

- *funcția predictivă* - aceasta se conturează grație capacității sociologiei de a cerceta fenomenele și procesele sociale nu doar în sensul cunoașterii, înțelegerii și explicării lor, ci și pentru formularea unor previziuni, prognoze referitoare la evoluțiile lor;

În unele țări, întreaga sociologie era orientată spre problemele practice (cum ar fi pandemia cauzată de virusul Covid-19), având un profil preponderent empiric și aplicativ. Genul acesta de sociologie este pus mai ales în serviciul politicii sociale, a cunoașterii științifice a problemelor sociale (șomaj, pauperism, dezorganizarea familiei, criminalitate, alcoolism, prostituție etc.) și a rezolvării cât mai grabnice a lor.

Rostul sociologiei este acela de a pune în evidență latura cotidiană a faptului social și implicațiile lui în realitatea prezentă pentru a putea gândi și construi societatea viitoare.

Transformările contradictorii care au loc în secolul globalizării înaintează cu toată acuitatea necesitatea cunoașterii profunde a teoriei sociale, elaborarea de noi concepte, paradigme prin care am putea pătrunde în esența proceselor sociale contemporane.

Importanța sociologiei ca știință este clar-vizibilă în perioada pandemiei Covid-19 - o provocare fără precedent pentru umanitate, care a scufundat majoritatea țărilor lumii într-o criză sistemică. Trăim o criză socială majoră, de aceea sociologii sunt preocupați de a găsi soluții pentru

depășirea acesteia. În ciuda faptului că sociologia modernă nu a prevăzut această criză, în scurt timp de la declanșare au apărut noi cercetări și concepte fundamentale, cu referire la subiectul pandemiei. Putem vorbi deja despre o nouă ramură a sociologiei care apare în ochii noștri - **sociologia unei pandemii** (sau chiar sociologia pandemiei COVID-19) [7, p.6].

Noua ramură a sociologiei se intersectează cu subdiscipline, precum sociologia dezastrelor și dezastrele naturale, sociologia riscului, sociologia securității, sociologia sănătății, sociologia medicinei etc. Subiectul sociologiei pandemiei este unic și reprezintă un studiu cuprinzător al pandemiei (din grecescul πανδημία - întregul popor) - cea mai puternică răspândire a epidemiei mondiale. Apare întrebarea: cum ar putea fi studiată sociologia unei pandemii și care e obiectul ei de studiu?.

Gama subiectelor de cercetare este neobișnuit de largă și asociată, în primul rând, cu modificările coronavirusului și tendințele de evoluție a acestuia. De exemplu, sociologii ruși Ю.Г. Болков și Кырбатов В.И., au sistematizat și generalizat scenariile interne și externe pentru *dezvoltarea lumii post-Covid*. Iată câteva dintre tendințele cheie [5, p. 29]:

- schimbări instituționale asociate cu transformarea structurii societății, precum și cu întărirea rolului tradițional al instituțiilor sociale;
- creșterea influenței sectorului public în economie, extinderea statalității naționale teritoriale;
- formarea unei societăți cu risc global;
- concentrarea asupra rezolvării problemelor de securitate și a problemelor asociate cu consecințele economice ale pandemiei (sărăcie, șomaj, inegalități materiale etc.);
- transformarea formelor obișnuite de interacțiune socială (accent pe conexiuni orizontale, procese simultane, solidarizarea și atomizarea societății etc.);
- tendința de digitalizare, dezvoltarea tehnologiilor la distanță în diferite sfere ale societății;
- impactul crizei coronavirusului asupra sănătății mintale a oamenilor.

Potrivit experților, *un limbaj special al pandemiei* a fost deja dezvoltat și s-au dezvoltat anumite practici discursive. Au apărut termeni noi, precum „Noua normalitate”, care a absorbit realitățile luptei împotriva coronavirusului. Cercetătorii folosesc în mod activ metafore militare, de exemplu: „cei care se luptă cu pandemia” (cu referire la medici, voluntari etc.) sunt considerați eroi în prima linie; bolnavii sunt percepuți ca răniți; măștile, mănușile și gelurile dezinfectante sunt arme, termenul „echipament de protecție” redă „capacitatea de luptă” a omenirii [8, p.11].

O anumită intrigă este adăugată de *similitudinea a ceea ce se întâmplă cu lumile ficționare* descrise în operele scriitorilor de science fiction. Aceasta necesită dezvoltarea unei terminologii speciale și a unor mijloace vizuale și expresive pentru a descrie noi fenomene înspăimântătoare [4, p.3].

Sociologii caută să prevadă o evoluție a *crizei sociale cauzată de pandemia Covid-19*. O abordare pur științifică în acest caz pare insuficientă. Ei utilizează imaginația sociologică, adică la viziunea sociologilor asupra evoluția lucrurilor aparent cunoscute, abilitatea de a vedea semnificații ascunse și relații între cele obișnuite.

Prin studiile realizate, sociologii încearcă să înțeleagă *transformările sociale* cauzate de pandemia COVID-19 prin prisma sociologiei, psihologiei sociale și a științelor sociale conexe. Totodată ei examinează explicațiile conceptuale întreprinse de oamenii de știință din domeniul social, consecințele pandemiei la scară globală și locală și elaborează recomandări practice pentru politicieni și lideri sociali.

Un alt aspect de cercetare al sociologilor în perioada pandemică și post-pandemică este *analiza dimensiunii socio-demografice*. Cercetătoarea rusă И.В.Никульчева, studiind istoria pandemiilor, propune ideea de „patogenitate” a civilizației moderne [apud 8, p.31].

Unii cercetători examinează consecințele implementării pe scară largă a tehnologiilor digitale în viața socială din perioada pandemiei COVID-19. În opinia lui Долгов, au apărut noi forme de relații interpersonale și riscuri asociate cu *digitalizarea omniprezentă*. Se remarcă ambivalența „efectelor digitale” ale pandemiei: pe de o parte, noile tehnologii au oferit oportunități bune de a face față restricțiilor cauzate de pandemie, pe de altă parte, digitalizarea excesivă și algoritmizarea vieții sociale amenință drepturile și libertățile omului [apud 7, p.8].

Acest subiect este continuat de recenzia lui А.М. Торогова și М.А. Ядова, dedicat transformării digitale în învățământul superior din Marea Britanie, Coreea de Sud și Rusia. Potrivit autorilor, ușurința tranziției la învățarea la distanță depinde de o serie de factori: nivelul de dezvoltare socio-economică, tehnologică, caracteristicile culturale ale țării și chiar gradul de pregătire psihologică a populației. Aceștia au identificat modalități de depășire a dificultăților cu care se confruntă învățământul superior din aceste țări și au propus modele inovatoare de educație, păstrând în același timp cele mai bune tradiții ale culturii universitare interne [ibidem, p.11].

П.Е. Пряздникова a analizat *creșterea inegalității de gen* în contextul pandemiei Covid-19. Ca urmare a pandemiei, vulnerabilitatea femeilor a crescut semnificativ. Aceștia au scos în evidență și o creștere a sarcinilor profesionale asupra reprezentanților mai multor profesii „feminine”, cum ar fi asistente medicale. A crescut și volumul sarcinilor casnice, cauzată de carantină, o povară suplimentară pentru femeile căsătorite. De asemenea, se remarcă o creștere a violenței domestice [apud 6, p.92].

Евсеева în studiile sale se concentrează pe unul dintre cele mai defavorizate grupuri sociodemografice de astăzi - *oamenii mai în vârstă*: practici sociale de interacțiune cu vârstnicii în acest moment dificil; realitate nouă în reprezentări și simțurile ale vârstnicilor, strategiile lor de adaptare; imperfecțiunea sistemului existent pentru furnizarea de servicii medicale și sociale servicii pentru vârstnici și necesitatea reformării acestora [apud 2, p.62].

O altă problemă specifică generată de pandemie a fost „epidemia” de falsuri și zvonurile despre o nouă infecție, numită „*infodemie*”. Fluxurile mari de informații false care circulă în spațiul cibernetic afectează negativ sănătatea mentală și fizică a utilizatorilor de internet și împiedică lupta împotriva virusului Covid-19. Consecințele negative ale infodemiei și modalitățile de minimizare a acestora fac obiectul discuției mai multor lucrări ale specialiștilor info-documentari din Republica Moldova [1, p.3].

Rezumând, observăm că sociologii moderni se află încă la etapa „diagnosticare” a situației sociale din perioada pandemică și încep dezvoltarea recomandărilor eficiente pentru a depăși consecințele pandemiei Covid-19. Cercetătorii vor realiza calcule predictive mai precise pentru proiectarea sistemelor sociale durabile de orientare umanistă, capabile să reziste la alte eventuale crize globale.

Bibliografie:

- Cum putem identifica știrile false [on-line]. [Accesat 17.03.2021]. Disponibil: <https://mediastandard.ro/cum-putem-identifica-stirile-false-un-scurt-ghid-practic/>
- Prus, Elena. Noile provocări ale megacrizei pandemice și metamorfozele prezentului imediat // AKADEMOS: Revistă de știință, inovare, cultură și artă. 2020. Nr. 4(59). - P. 69-73. [Accesat 17.03.2021]. Disponibil: http://www.akademos.asm.md/files/Akademos_4_2020_web.pdf
- Schifirneț, Constantin. Sociologie românească modernă: ediția a doua revăzută și completată. - București: Tritonic, 2017. - 455p. [on-line]. [Accesat 17.03.2021]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/340023053_Sociologie_romaneasca_moderna_2017
- Vrabie, Cătălin. Rețelele sociale și rolul lor în societatea de astăzi: comunicare în cadrul Sesiunii de comunicări științifice „Orașul inteligent” din 8-9 decembrie 2016. [on-line]. [Accesat 17.03.2021]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/296976337_Retelele_sociale_si_rolul_lor_in_societatea_de_astazi
- Волков Ю.Г., Курбатов В.И. Глобальная социология пандемии : отечественные и зарубежные сценарии и тренды послекоронавирусного мира // Гуманитарий Юга России. – 2020. – Т. 9, № 2. – С. 17–32. [on-line]. [Accesat 17.03.2021]. Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/globalnaya-sotsiologiya-pandemii-otechestvennye-i-zarubezhnye-stsenarii-i-trendy-oslekoronavirusnogo/viewer>
- Головатский Е. В. Новая социология в изменившемся мире. Рецензия на книгу «Нормальная аномия» в России и современном мире / под общ. ред. С. А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2017. 281 с. // Вестник Кемеровского государственного университета. Серия: Политические, социологические и экономические науки. № 4. С. 177–182. [on-line]. [Accesat 17.03.2021]. Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/novaya-sotsiologiya-v-izmenivshemsya-mire-retsenziya-na-knigu-normalnaya-anomiya-v-rossii-i-sovremennom-/viewer>
- Ядова М.А. Социология пандемии COVID-19: попытка осмысления: введение к тематическому разделу // Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Сер. 11: Социология. - 2021. - № 2. – С. 7–12. [on-line]. [Accesat 7.03.2021]. Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/sotsiologiya-pandemii-covid-19-popytka-osmysleniya-vvedenie-k-tematicheskomu-razdelu/viewer>
- Якимова Е.В. Пандемия COVID-19: первые опыты междисциплинарного анализа в дискурсе социальных наук. (Обзор) // Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Сер. 11: Социология. – 2021. – № 2. – С. 13–31. [on-line]. [Accesat 17.03.2021]. Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/pandemiya-covid-19-pervye-opyty-mezhdistsiplinarnogo-analiza-v-diskurse-sotsialnyh-nauk/viewer>